

Vidar Østre AS
Postboks 189
1801 ASKIM

Trondheim, 21.09.2016

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2016/4048

Saksbehandler:
Astrid Berge

Vedtak om avslag på søknad om tillatelse til planting av blåhegg

Miljødirektoratet gir Vidar Østre AS avslag på søknaden om tillatelse til planting av hekk bestående av 600 planter av blåhegg (*Amelanchier spicata*) i Haukåsen sameie i Oslo, jf. forskrift om fremmede organismer § 11 første ledd bokstav c.

1. Om søknaden

Det vises til søknad datert 09.08.2016, der anleggsgartner Vidar Østre AS ber om tillatelse til planting av 600 planter av blåhegg syn. junisøtmispel (*Amelanchier spicata*) som skal benyttes i en utvidelse av en eksisterende hekk i Haukåsen sameie i Johan Castbergs vei 2 i Oslo kommune.

2. Rettslig grunnlag

Formålet med forskrift 19. juni 2015 nr. 716 om fremmede organismer (forskriften) er å hindre innførsel, utsetting og spredning av fremmede organismer som medfører, eller kan medføre, uheldige følger for naturmangfoldet, jf. forskriften § 1. Etter forskriften § 11 første ledd bokstav c, kreves det tillatelse for utsetting av landlevende planter oppført i vedlegg V, herunder blåhegg (*Amelanchier spicata*), i parkanlegg og andre dyrkede områder samt transport- og næringsutbyggingsområder.

Miljødirektoratet kan, etter søknad, gi tillatelse til utplanting. Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer i vurderingen, jf. naturmangfoldloven § 7. Det kan ikke gis tillatelse hvis det er grunn til å anta at utsettingen vil medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold, jf. forskriften § 15 tredje ledd. Vurderingen av om det skal gis tillatelse etter forskrift om fremmede organismer, skal ikke omfatte hensyn til plante-helse som ivaretas av matloven, jf. naturmangfoldloven § 32 tredje ledd. Miljødirektoratet skal vurdere og fastsette de vilkår som anses nødvendige for å hindre uheldige følger for det biologiske mangfold, jf. forskriften § 15 fjerde ledd.

3. Miljødirektoratets vurdering

I følge Artsdatabanken er blåhegg (*Amelanchier spicata*) en to til fem meter stor busk som stammer fra det nordøstlige Nord-Amerika. Arten har en effektiv frøproduksjon og har sannsynligvis aseksuell frøformering. Bærene blir spredd over potensielt lange distanser gjennom fuglespredning. Små pattedyr kan også spre frøene. Blåhegg kan også spres vegetativt via utløpere eller underjordsstengler. Arten kan produsere frukt allerede i sitt tredje eller fjerde år, og produksjonen kan vedvare i over 50 år.

Blåhegg er vurdert av Artsdatabanken i *Fremmede arter i Norge - med norsk svarteliste 2012* til å utgjøre svært høy økologisk risiko (SE) for det biologiske mangfold, i hovedsak på grunn av artens negative påvirkning på truede arter, nøkkelarter og øvrige stedegne arter, og at arten har endret

tilstanden i de sårbare naturtypene lågurtgrankalkskog, ravinedal og grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone. Blåhegg kan påvirke stedeegne arter der den etableres og bl.a. forstyrre balansen mellom de stedeegne artene, gjennom at fugler utnytter og sprer blåheggs fruktleper. Blåhegg kan videre endre naturtyper ved at den kan danne busksjikt som ikke tidligere har vært til stede.

Blåhegg sine hovedleveområder er kulturmark, skog, konstruert fastmark, kysttilknyttende fastmarkssystemer, flomsone og berg og ur. Per i dag forekommer arten, og bidrar til tilstandsendringer i naturtypene lågurtgrankalkskog, ravinedal, åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone, flomskogsmark, åpen flomfastmark, fastmarksskogsmark og åpen grunnlendt naturmark i lavlandet. I Artsdatabankens karttjeneste Artskart er det registrert ca. 50 funn av blåhegg spredd til naturlig vegetasjon i Oslo kommune alene.

Blåhegg er en stor langlevd busk som i løpet av sin levetid vil kunne spre store mengder frø. Selv om planten allerede er spredd til naturområder, vil flere utplantninger øke spredningspresset til omkringliggende naturområder, noe som kan bidra til ytterligere fortetting med arten.

Blåhegg ønskes plantet ut i et område, Johan Castbergs vei 2 i Oslo, som ligger i nærheten av viktige naturverdier. Ca. 1,7 km fra utsettingsstedet vokser bl.a. den freda mosearten grønnsko. I tabellen under er det gitt en oversikt over naturtyper og verneområde som det antas at blåhegg, plantet i det omsøkte utsettingsstedet, kan spres til og etableres i. Informasjonen er hentet fra kartløsningen Naturbase. Målingene gjort fra midtpunktet på naturtypen eller verneområdet, noe som innebærer at deler av områdene ligger nærmere enn det som er oppgitt i tabellen.

Naturtype/verneområde	Verdi	Omtrentlig avstand (km)
Gammel boreal løvskog	Lokalt viktig naturtype (C-verdi)	0,1
Gammel boreal løvskog	Lokalt viktig naturtype (C-verdi)	0,2
Rik sump og kildeskog	Lokalt viktig naturtype (C-verdi)	0,3
Rik edellauvskog	Viktig naturtype (B-verdi)	0,6
Kalkskog	Viktig naturtype (B-verdi)	0,6
Gråor-heggeskog	Viktig naturtype (B-verdi)	0,9
Rik edellauvskog	Viktig naturtype (B-verdi)	1,0
Rik sump- og kildeskog	Viktig naturtype (B-verdi)	1,0
Rik edellauvskog	Viktig naturtype (B-verdi)	1,3
Gammel barskog	Viktig naturtype (B-verdi)	1,4
Kalkskog	Viktig naturtype (B-verdi)	1,5
Rik sump- og kildeskog	Viktig naturtype (B-verdi)	1,6
Rik edellauvskog	Viktig naturtype (B-verdi)	1,6
Gammel barskog	Viktig naturtype (B-verdi)	1,7
Gammel boreal lauvskog	Viktig naturtype (B-verdi)	1,8
Rik sump- og kildeskog	Viktig naturtype (B-verdi)	1,9
Gammel barskog	Viktig naturtype (B-verdi)	2,1
Gammel boreal lauvskog	Viktig naturtype (B-verdi)	2,3
Rik edellauvskog	Viktig naturtype (B-verdi)	2,4
Rik sump- og kildeskog	Viktig naturtype (B-verdi)	2,4
Rik edellauvskog	Viktig naturtype (B-verdi)	2,6
Gammel barskog	Svært viktig naturtype (A verdi)	2,7
Rik edellauvskog	Viktig naturtype (B-verdi)	2,7
Rik edellauvskog	Viktig naturtype (B-verdi)	2,9

Rik edellauvskog	Viktig naturtype (B-verdi)	2,9
Gammel barskog	Svært viktig naturtype (A verdi)	3
Gammel barskog	Viktig naturtype (B-verdi)	3
Rik blandingsskog i lavlandet	Viktig naturtype (B-verdi)	3,1
Kalkskog	Svært viktig naturtype (A verdi)	3,3
Gammel barskog	Viktig naturtype (B-verdi)	3,5
Gammel barskog	Svært viktig naturtype (A verdi)	3,6
Gammel barskog	Viktig naturtype (B-verdi)	3,6
Rik sump- og kildeskog	Viktig naturtype (B-verdi)	3,6
Rik edellauvskog	Svært viktig naturtype (A verdi)	3,7
Rik edellauvskog	Svært viktig naturtype (A verdi)	3,9
Østensjøvannet	Naturreservat	4

Spredning av blåhegg til omkringliggende naturområder vil sannsynligvis i hovedsak skje via frøspredning ved hjelp av bærspisende fugler, som sidensvans og trostearter. Direktoratet vurderer at frøspredningen i stor grad vil kunne skje lokalt, men også langdistansespredning over flere kilometer vil kunne forekomme.

Det er naturtypene som ligger nærmest utplantingsstedet som vil være mest utsatt for spredning og etablering av arten. Som det fremgår av tabellen over, er det registrerte forekomster av naturtypene kalkskog, gråor-heggskog, rik sump og kildeskog og rik edellauvskog (B-verdi) og gammel boreal løvskog og rik sump- og kildeskog (C-verdi), som ligger nærmest utplantingsstedet og som vil kunne bli mest påvirket av utplantingen. Sannsynligheten for at blåhegg etableres i de områdene som ligger lenger fra utsettingsstedet er mindre, likevel er det sannsynlig at spredning og etablering vil kunne skje også i disse områdene innenfor buskens levetid.

Søker oppgir at gresset omkring utplantingsstedet skal klippes for å hindre fremvekst av frøplanter. Dette vil være et godt risikoreduserende tiltak for å hindre vegetativ spredning av arten, jf. naturmangfoldloven § 12. Tiltaket vil imidlertid, etter Miljødirektoratets vurdering, i liten grad redusere risikoen for uheldige følger for biologisk mangfold, ettersom fuglespredte frøplanter kan etableres langt fra utsettingsstedet. De fuglespredte frøplantene vil være vanskelig å oppdage. Plantene som har etablert seg utenfor utplantingsstedet, vil i sin tur kunne sette frø og spres videre. Dette skjøtselstiltaket anses dermed ikke tilstrekkelig for å hindre at omkringliggende viktige naturverdier (jmfør tabell) kan bli negativt påvirket av utplantingen. Det høye antallet busker søker ønsker å plante ut (600 stk.) vil forsterke spredningspresset til omkringliggende naturområder ytterligere.

På bakgrunn av de kartleggingsdata som er tilgjengelig i Naturbase, kan man ikke med sikkerhet si at den omsøkte utplantingen vil bidra til at blåhegg sprer seg til og etablere seg i de sårbare naturtypene som arten er vurdert til å utgjøre en særlig trussel mot (lågurtgrankalkskog, ravinedal og grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone). Det er imidlertid sannsynlig at blåhegg vil spre seg til og etablere seg i øvrige registrerte naturverdier i området, noe som kan bidra til å fortrenge trua og øvrige stedege arter og danne nye busksjikt i disse områdene. Spesielt er det uheldig om dette skjer i natur som er vurdert til å være svært viktig (A-verdi) eller viktig (B-verdi), og i Østensjøvannet naturreservat. Summen av naturverdier som kan bli negativt påvirket av utplantingen er stor og, og i lys av det faktum at spredning vanskelig kan kontrolleres gjennom skjøtselstiltak, er det Miljødirektoratets vurdering at den omsøkte utplantingen kan medføre fare for uheldige følger på biologisk mangfold. På denne bakgrunn avslås søknaden. I denne sammenheng vil Miljødirektoratet peke på at det finnes alternativer til bruk av blåhegg i hekk som utgjør en lavere risiko for uheldige følger for naturmangfoldet, jf. naturmangfoldloven § 12. Kunnskapsgrunnlaget i saken anses som tilstrekkelig, jf. naturmangfoldloven § 8, og

naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) får dermed ikke anvendelse i denne saken.
Miljødirektoratet anser naturmangfoldloven §§ 10 og 11 som mindre relevante i denne saken.

4. Vedtak

Miljødirektoratet avslår søknaden til Vidar Østre AS om tillatelse til å plante hekk bestående av 600 planter med blåhegg (*Amelanchier spicata*) i Haukåsen sameie, Johan Castbergs vei 2, 0673 Oslo, jf. forskrift om fremmede organismer § 11 første ledd bokstav c, jf. vedlegg V.

Dette vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen tre uker etter at dette brevet ble mottatt, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Eventuell klage sendes til Miljødirektoratet.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Yngve Svarte
avdelingsdirektør

Bjarte Rambjør Heide
seksjonsleder

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:
Klima- og miljødepartementet